

Vraag nr. 33
van 23 oktober 1998
van de heer JOHAN MALCORPS

Union Minière Hoboken (Antwerpen) – Milieu

1. Recentelijk zijn er weer heel wat klachten geweest van omwonenden van het bedrijf Union Minière in Hoboken (UM) inzake geluidsoverlast. In een recent SGS-rapport, gemaakt in opdracht van het bedrijf, worden inderdaad overschrijdingen van de Vlarem 2-richtwaarden gemeld.

Heeft de minister kennis van deze metingen of van recente metingen van zijn eigen diensten ?

Welke maatregelen worden genomen ten aanzien van het bedrijf ?

2. Bovendien blijven veel omwonenden zich zorgen maken over de goede werking van de nieuwe smelter. UM-voorzitter Etienne Davignon gaf op de algemene aandeelhoudersvergadering toe dat er zich talrijke productieonderbrekingen voordeden. De vraag is dan ook wat dit als gevolg heeft inzake emissies.

Heeft de minister terzake recente meetgegevens ter beschikking ?

Vormt de nieuwe smelter op enigerlei wijze een risico voor de gezondheid van werknemers of omwonenden ?

3. Uiteraard blijft ook de vervuiling door zware metalen een bron van zorg. De verplaatsing van de opslag van erts op het bedrijfsterrein was een dringende noodzaak. De nieuwe locatie, vlak tegen de voetbalterreinen tussen de spoorweg Antwerpen-Boom en de woonwijk Nachtegalenhof, zou in de toekomst echter voor nieuwe problemen kunnen zorgen. Uit een recente bodemanalyse blijkt dat de Vlarebo-saneringsnormen (Vlaams Reglement op de Bodemsanering) voor parkgebieden/sportterreinen (type IV) niet worden overschreden, hoewel een reeks gemeten waarden in de buurt van de saneringsnorm komen.

Maar over dit soort normstelling kan worden gediscussieerd. Als we bijvoorbeeld de norm voor type 111 (woongebied) als uitgangspunt

zouden nemen, zou er wel degelijk een probleem zijn. Het onderscheid tussen kinderen die spelen in een tuin in een woonwijk, of kinderen die spelen op een voetbalveld, is mij nooit helemaal duidelijk geworden. Het gedogen van een verdere accumulatie van zware metalen in de bodem, op de plaats van de voetbalvelden, is dan ook niet verantwoord.

Heeft de minister de garantie dat er geen bijkomende vervuiling op die plaats zal optreden ?

4. Blijft ook de vraag naar de sanering van gronden buiten het bedrijfsterrein, bijvoorbeeld in de wijk Moretusburg zelf. Het district Hoboken zou ter plekke nu een opkuisactie financieren. Maar de vraag blijft natuurlijk of er ook niet moet worden gewerkt aan een bodemsaneringsproject in overeenstemming met de Openbare Afvalstoffenmaatschappij voor het Vlaams Gewest, ook buiten de muren van het bedrijf.

Welke timing wordt hierbij vooropgesteld ?

In welke mate draagt het bedrijf zelf eventueel deze kosten ?

Antwoord

1. De afdeling Milieu-inspectie van de administratie Milieu, Natuur-, Land- en Waterbeheer (Aminal) is op de hoogte van een beperkt aantal recente klachten van geluidshinder tegen het bedrijf Union Minière in Hoboken.

Door het laboratorium SGS werden van 20 tot 27 augustus 1998 geluidsmetingen uitgevoerd in de omgeving van het bedrijf. Uit de resultaten bleek dat er nergens sprake is van een situatie waarin volgens de richtlijnen uit Vlarem II een sanering verplicht kan worden gesteld.

De afdeling Milieu-inspectie oefent zelf ook geregeld inspecties uit in de omgeving van het bedrijf. Er werd dit jaar nog geen geluidshinder vastgesteld.

- 2a. De Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) voert in de omgeving van Union Minière metingen van zware metalen uit in zwevend en in neervallend stof.

Zwevend stof

Rond Hoboken werden in 1996-1997 metingen uitgevoerd van zware metalen in zwevend stof met acht meetstations.

Lood (Pb)

De drie hoogste jaargemiddelde loodconcentraties werden in 1996 en in 1997 gemeten in de omgeving van Hoboken op het meetstation 7HOB16 (10 m ten noorden van UMH in de Curiestraat) met respectievelijk 1,13 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ (microgram/kubieke meter) in 1996 en 1,35 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ in 1997, gevolgd door het meetstation 7HOB14 (C. Meunierplein, 250 m ten noorden van UMH) met 0,65 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ in 1996 en 0,85 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ in 1997, gevolgd door het meetstation 7HOB01 (Maalbootstraat, 250 m ten noorden van UMH) met 0,57 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ in 1996 en 0,65 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ in 1997. In 1995 werd op het meetstation 7HOB16 nog een jaargemiddelde loodconcentratie van 1,63 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ gemeten.

De grenswaarde van de titel II van Vlarem, een jaargemiddelde van 2 $\mu\text{g}/\text{m}^3$, wordt in de kalenderjaren 1996 en 1997 op geen enkel meetstation overschreden.

Cadmium (Cd)

De gemeten jaargemiddelde cadmiumconcentraties in 1996 bedragen 0,06 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ op het meetstation 7HOB16 in de Curiestraat en 0,04 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ op de meetstations 7HOB14 op het C. Meunierplein en 7HOB01 in de Maalbootstraat.

In 1997 werden de volgende jaargemiddelde concentraties teruggevonden op deze stations : 0,03 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ op het meetstation 7HOB16 in de Curiestraat, 0,03 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ op het meetstation 7HOB14 op het C. Meunierplein en 0,02 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ op het meetstation in de Maalbootstraat.

Aangezien de concentraties van de zware metalen in de omgevingslucht de laatste decennia sterk zijn gedaald, wordt het steeds moeilijker deze metalen accuraat te meten. Daarom wordt door de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) een nieuwe meetmethode geoptimaliseerd met een bijpassend kwaliteitszorgprogramma, die toelaat lagere concentraties, en vooral dan voor Cd, accurater te meten. Dit programma werd nog niet optimaal toegepast in 1996, maar wel in 1997. De daling vastgesteld in 1997 ten opzichte van 1996 is dus ten dele te wijten aan de instrumenten (met andere woorden, de concentraties in 1996 voor Cd waren iets overschat) en niet enkel aan gewijzigde omgevingsomstandigheden.

De grenswaarde van cadmium volgens titel II van Vlarem dat een jaargemiddelde van 0,04 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ vooropstelt, wordt in 1997 niet overschreden.

Rond Hoboken worden tevens verhoogde concentraties gemeten van zink (Zn), Koper (Cu), Arseen (As) en Antimoon (Sb). Voor deze metalen bestaan er noch op Vlaams, noch op Europees vlak momenteel wettelijk geldige grens- of richtwaarden.

Neervallend stof

Het meetnet neervallend stof rond Hoboken werd, conform Vlarem, operationeel in april 1997 en bestaat uit dertig neerslagkruiken, opgesteld volgens een rooster op 100, 250, 500 en 1000 m ten noordoosten van het bedrijf. Voorheen was een meetnet operationeel met een vijftiental kruiken.

Lood

Vanaf 1986-1987 tot op heden is een dalende tendens vast te stellen in de gemeten jaargemiddelde looddeposities in Hoboken. De gemiddelde looddepositie daalde van ongeveer 8,48 mg/m^2 dag (milligram/vierkante meter per dag) in 1986-1987 tot 4,41 mg/m^2 dag in 1997.

De richtwaarde voor lood, 0,250 mg/m^2 dag, werd in 1997 op alle meetposten overschreden. De grenswaarde voor lood, 3 mg/m^2 dag, werd in 1997 op 19 meetplaatsen overschreden. Let wel op : de grens- en richtwaarden zijn slechts geldig voor het gemiddelde van het gehele meetnet, en dit over een volledig jaar.

De gemiddelde looddepositie van 4,41 mg/m^2 dag (rekening houdend met de meetstations gelegen in de Curiestraat) en van 3,32 mg/m^2 dag volgens de Vlarem-strategie (zonder Curiestraat) in 1997 overschreed de grens- en richtwaarde volgens titel II van Vlarem. Ik merk hier wel op dat de Vlarem-meetstrategie slechts vanaf april 1997 werd toegepast, dus nog niet over een volledig jaar.

Cadmium

Vanaf 1987 tot op heden is een dalende tendens vast te stellen in de gemeten gemiddelde cadmiumdeposities in Hoboken. De gemiddelde cadmiumdepositie daalde van ongeveer 0,15 mg/m^2 dag in 1986-1987 naar 0,07 mg/m^2 dag in 1997.

De richtwaarde voor cadmium, 0,020 mg/m^2 dag, werd in 1997 op 29 van de 30 meetposten overschreden. Enkel in de verder afgelegen meetposten HO-I23, HO-I26 en HO-I74 werd deze richtwaarde in 1996 gerespecteerd. In 1997 bereikte de meetpost HO-00Y net niet deze richtwaarde. Let wel : de richtwaarde is slechts

geldig voor het gemiddelde van het gehele meetnet, en dit over een volledig jaar.

De gemiddelde cadmiumdepositie van 0,067 mg/m² dag (rekening houdend met de meetstations gelegen in de Curiestraat) en van 0,060 mg/m² dag volgens de Vlarem-strategie (zonder Curiestraat) overschreed in 1997 de richtwaarde (0,020 mg/m³ dag) volgens titel II van Vlarem. Ik merk hier wel op dat de Vlarem-meetstrategie slechts vanaf april 1997 werd toegepast, dus nog niet over een volledig jaar.

Verwachtingen met betrekking tot de toekomstige evolutie

Verwacht wordt dat de opruiming van het ertsenpark en de geplande sanering in samenwerking met de OVAM zal leiden tot lagere concentraties en deposities, zeker in de nabijgelegen wijk Moretusbrug.

Het nagaan of de maatregelen voldoende zijn om de grens- en richtwaarden te respecteren, kan slechts op basis van de meetwaarden van 1998 en volgende jaren gebeuren.

- 2b. Het voornaamste gevolg van de productieonderbrekingen van de nieuwe smelter is dat er zich in deze periodes geen emissies voordoen. Uit de beschikbare meetgegevens van de maandelijkse emissiemetingen blijkt dat in 1998 al de emissieparameters van de installatie "Smelter 2000" (stof, Pb, Cu, Cd, As, Sb, Zn, som Pb+Cu+Zn, SO₂, NO_x, CO) voldoen aan de normen (SO₂ : zwaveldioxide ; NO_x : stikstofoxiden ; CO : koolstofmonoxide – red.).

De emissiewaarden van de procesgassen van de installatie "Smelter 2000" die langs de contact 2-schouw van de zwavelzuurafdeling worden uitgestoten, voldoen volgens de beschikbare meetgegevens van 1998 aan de normen wat de parameters SO₂ en NO_x betreft. Tijdens de opstartfase was er wel een overschrijding voor de parameter zwaveltrioxide (SO₃). Deze parameter voldoet echter volgens de meest recente gegevens opnieuw aan de norm.

Al deze meetgegevens zijn afkomstig uit het zelfcontroleprogramma van het bedrijf. Door de afdeling Milieu-inspectie werden geen metingen verricht.

Gezien de geraamde afname van de puntemissies met 55 à 60 % voor stof, met 65 à 70 % voor Pb, Cu en Cd, met 60 à 65 % voor As, met 80 à 85 % voor Zn en met 35 à 40 % voor SO₂ kan de ingebruikneming van de "Smelter 2000"

moelijk als een toename van het gezondheidsrisico worden gezien.

3. Het bedrijf Union Minière in Hoboken heeft niet de intentie om een ertsenpark aan te leggen vlak tegen de voetbalterreinen tussen de spoorweg Antwerpen-Boom en de woonwijk Nachtegalenhof. Integendeel is voor de opslagplaats in die nabijheid tegen 31 december 2000 de volledige afbouw voorzien van de opslag van de niet-inerte vaste stoffen in bulk die uitloegbare gevaarlijke stoffen bevatten, en/of van dispersieve stoffen, zoals schlam, coslak, ovenbraak fijn, unisomat, mattes crotone, actieve kool, cusslakken, ijzeroxide en schlamm cotrells. Deze afbouw is nu reeds voor een groot gedeelte gerealiseerd.

Wat de normstelling betreft, mag onder andere niet uit het oog worden verloren dat in een woongebied de aanwezigheidsduur groter is dan in parkgebieden/sportterreinen. Ook treft men in woongebieden vaak eigen groententuintjes aan. Bijkomende vervuiling door menselijke activiteiten, hetzij op individueel vlak, hetzij op grotere industriële schaal, is nooit uit te sluiten.

4. Mij zijn geen gegevens bekend waaruit blijkt dat het district Hoboken zelf een "opkuisactie" zou financieren, wat deze "opkuisactie" ook zou kunnen inhouden. Bij navraag bij de Milieudienst van de stad Antwerpen blijkt dat noch zij, noch de mensen van het district Hoboken weet hebben van enige "opkuisactie". In dit kader wil ik wel opmerken dat de OVAM actief deelneemt aan de vergaderingen van de coördinerende werkgroep opgericht om adviezen te verlenen rond de zwaremetalenproblematiek in Hoboken.

De OVAM heeft er altijd voor gepleit op de diverse niveaus dat de enige realistische aanpak van het probleem een algemene aanpak kan zijn. Het heeft geen enkele zin om aan bodemsanering te beginnen in de wijk Moretusbrug vooraleer enkele van de bestaande problemen binnen het bedrijf zelf zijn opgelost. Zoals ongetwijfeld bekend is, sloot Union Minière met de OVAM een convenant met betrekking tot de sanering van al haar sites. In het kader van dit convenant voert Union Minière momenteel een beschrijvend bodemonderzoek uit van al haar terreinen.

Al deze beschrijvende bodemonderzoeken moeten binnenkort zijn afgerond. In diverse bodemonderzoeken van Union Minière worden zowel de bedrijfsterreinen zelf als de omgeving uitgebreid onderzocht. Nadat de beschrijvende

bodemonderzoeken conform zijn verklaard, dienen de bodemsaneringsprojecten te volgen. De kosten worden volledig door Union Minière gedragen.

Wat de omgeving van het bedrijfsterrein betreft, dient alvast te worden opgemerkt dat klassieke bodemsaneringstechnieken niet haalbaar zijn voor de problemen in de omgeving. Dit is ook de reden waarom de Vlaamse regering in de afgelopen jaren initiatieven heeft ondersteund die werden genomen door de OVAM om onderzoek te verrichten naar alternatieve saneringstechnieken. Deze onderzoeken zijn alleszins veelbelovend.

Begin dit jaar richtte de OVAM, samen met het Limburgs Universitair Centrum (LUC) en VMH, een studiesyndicaat op met als doel een geschikt product te vinden dat een even goede immobilisatie van de verontreiniging verzekert als de producten die in het verleden waren gevonden en die doeltreffend bleken (maar niet langer beschikbaar waren). Dit studiesyndicaat startte al enkele studies op. Het doel is om tegen eind 1999 de resultaten van de diverse studies te hebben. Volgens de OVAM moet het mogelijk zijn om tegen begin 2001 een vervangproduct te hebben dat in voldoende grote hoeveelheid beschikbaar is om het op grote schaal in te zetten.